

ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

«Τρεις αδελφές» με την «Πειραματική Σκηνή της "Τέχνης"»

Στην οδό Αμαλίας, ένα δρομάκι λίγο πιο έξω από το κέντρο της Θεσσαλονίκης, τέσσερις μόλις ημέρες πριν την ανακήρυξή της — εν χορδαίς και οργάνοις ως «Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης», ενώ με την όψη των μνημείων και των «έργων» της είναι... και διηγώντας τα να κλαίει — μας παρηγόρησε η παράσταση των τσεχοφικών «Τριών αδελφών», στο θέατρο «Αμαλία», με τις οποίες έκλεισε το 1996 η «Πειραματική Σκηνή της "Τέχνης"». Μας «παρηγόρησε», στην προκειμένη περίπτωση, σημαίνει ότι στη Θεσσαλονίκη υπάρχουν καλλιτεχνικές δυνάμεις και αξιοζήλευτα καλλιτεχνικά γεγονότα που τιμούν και προωθούν τον πολιτισμό του τόπου μας, συνολικά. Μας «παρηγόρησε» για το γεγονός ότι ενώ το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος είναι καλλιτεχνικά αποδυναμωμένο και παραστασιακά περιφερόμενο, το θεατρόφιλο κοινό της Θεσσαλονίκης μπορεί να δει καλό θέατρο με την «Πειραματική Σκηνή της "Τέχνης"». Καλό ρεπερτόριο, καλές παραστάσεις (και θεωρητικά εξοπλισμένες όλες, με τα «Θεατρικά Τετράδια», που εκδίδει η «Τέχνη» με διευθύνοντα τον πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών στο ΑΠΘ Νικηφόρο Παπανδρέου) και με ένα σταθερό «πυρήνα» καλών ηθοποιών που μάχονται για μια υψηλού επιπέδου ατομική και συλλογική θεατρική δημιουργία. «Παρηγόρησε», λοιπόν, η παράσταση τη θλίψη μας για τη μεγάλη χαμένη ευκαιρία της Θεσσαλονίκης να αποκτήσει την απαραίτητη υποδομή, ώστε να αναδειχθεί και εξελιχθεί πολιτιστικά, όπως δικαιούνται και αξίζουν η πόλη, ο λαός της και οι αξίοι δημιουργοί της.

Η «Πειραματική Σκηνή της "Τέ-

χνης"», πανελλήνια υπολογίσιμη ως ποιοτική θεατρική ομάδα, με την παράσταση των «Τριών αδελφών», απάλλαξε το θέατρο του Τσέχοφ από λογής λογής άχρηστες, ανόητες, κακόγουστες, εισαγόμενες, κακέκτυπα μιμητικές, δήθεν «μοντέρνες» και «μεταμοντέρνες» σκηνικές «αναγνώσεις» έργων του. «Αναγνώσεις», που αφαιρούσαν την ψυχή και την «ψίχα» των έργων του, διέστρεφαν το δραματουργικό ήθος του — ακόμα και τη δομή και πλοκή των έργων του, παραμόρφωναν τους ανθρώπινους χαρακτήρες που έπλασε, και όλα αυτά χάριν της επιδειξιμανίας υπερφίλων σκηνοθεσιών που επιδρούσαν αρνητικά και στους άλλους συντελεστές (σκηνογράφους, ηθοποιούς κλπ.).

Με τη σκηνοθετική καθοδήγηση του Νίκου Χουρμουζιάδη, η σεμνή, εύγλωττη θεατρικά, μετάφραση της Μαρίας Τσανάκογλου ανάσαινε με τους χαμηλούς, νηφάλιους, υπόγειοι ποιητικούς τόνους του τσεχοφικού λόγου και των ομιλητικότερων σιωπών του. Το πανέμορφο, εποχικό, λεπτομερειακά δουλεμένο, αλλά όχι και αχρείαστα φορτωμένο σκηνικό και τα καλαίσθητα εποχικά κοστούμια της Ιωάννας Μανωλεδάκη, φωτισμένα σωστά με το «φως» του ρώσικου οικιακού και φυσικού τοπίου, αισθητοποιούσε το φυσικό ρώσικο κλίμα και την επιδραση του στη ζωή και στον ανθρώπινο ψυχισμό. Επίδραση, που μόνο ένας βαθύς γνώστης της οργανικής και ψυχικής λειτουργίας του ανθρώπου και ταυτόχρονα ένας μεγάλος ρεαλιστής ποιητής, όπως ήταν ο Τσέχοφ, μπορούσε και να διακρίνει στην πραγματική ζωή και να τη μεταδώσει στη σκηνική ζωή των προσώπων στα έργα του. Η μουσική του Κώστα Βόμβολου διακριτικά πλαισίωνε

Από τις δοκιμές (χωρίς κοστούμια) του έργου στην Πειραματική Σκηνή

τον παλμό του λόγου και γίνονταν εύγλωττος «λόγος» των συναισθημάτων, καθώς παιζόταν ζωντανά από τους ηθοποιούς. (Εύγλωττη «ομιλία» και «συνομιλία», λ.χ., ήταν τα πιανιστικά μοτίβα της Μάσας και του Βερσίνιν).

Ο Ν. Χουρμουζιάδης δεν επιτηδύηκε. Δεν εφεύρε στοιχεία που προσθετικά θα αλλοίωναν τα πρόσωπα. Που θα εκτροχιάζαν τις σχέσεις τους, τη συμπεριφορά τους, τις επιθυμίες, τις απογοητεύσεις, τις ελπίδες τους, το παρελθόν και το παρόν τους από το πεδίο της βιωματικής πραγματικότητας. Δεν επέτρεψε ίχνος υπερβολής, σχηματικότητας, περιγραφικότητας. Δεν κωμωδικογράφησε τα κουσούρια, αλλά και ούτε μελοδραμάτισε με τους καημούς των προσώπων. Αφουγκράστηκε τα πρόσωπα που

έπλασε ο Τσέχοφ. Τα αγάπησε σκηνικά και ανέδειξε το ψυχικό τους κάλλος ή την κακότητά τους, το βάθος των συναισθημάτων τους ή τη ρηχότητά τους και τον κλυδωνισμό τους σε μια κοινωνία νωθρή, αδιέξοδη, καταρρέουσα. Η παράσταση του Ν. Χουρμουζιάδη, βαθύτατα ανθρώπινη, απέπνεε ζωή, αλήθεια, ευαισθησία και ταυτόχρονα αισθητικό μέτρο, αισθητική ευγένεια, με τους λεπτομερειακά κλοδιδυαμένους ηθοποιούς.

Η Εφη Σταμούλη λιτή και εσωτερικά παλλόμενη στη Μάσα, η Ελένη Δημοπούλου τρυφερή και στοργική Ολγα, η Άννα Κυριακίδου ευαίσθητη και προσεκτική στην κορύφωση του ρόλου της, συνθέτουν το ανθρώπινο τρίπτυχο, γύρω από το οποίο πλέκεται ένα «γαϊτανάκι» ανεπαίσθητων δραμάτων και ισάξιων

ρόλων. Του οραματιστή μιας καλύτερης κοινωνίας: Βερσίνιν, με αισθαντικό ερμηνευτή τον Δημήτρη Ναζην. Του άτολμου Αντρέι, του εξουθενωμένου από την αρπακτική μικροαστή Νατάσα, με εξαιρετικές ερμηνείες από τον Στάθη Μαυρόπουλο και τη Στέλλα Μιχαλίδου. Του ιλαροτραγικού Κουλίγκιν, τον οποίο υποδύθηκε με πικρόγευστο χιούμορ ο Νίκος Λύτρας. Του αθεράπευτα απελπισμένου, αυτοκαταστροφικού Τσεμπουτίκιν, του οποίου την πικρά ανέδειξε ο Νίκος Κουμαράς, αλλά και των μικρότερων ρόλων που υπηρέτηθηκαν δημιουργικά από τους Γιάννη Μόχλα, Λευτέρη Τεκτονίδη, Μένη Κυριάκογλου, Δημήτρη Σακατζή, Δημήτρη Παπαδόπουλο.